

transect: archeologie, erfgoed, ruimte

Transect-rapport 637

Almkerk, Uppelse Hoek 26
Gemeente Woudrichem

Inventariserend Veldonderzoek
door middel van Proefsleuven

Auteur	Drs. A. Hakvoort
Versie	Concept 1.2
Projectcode	14110034
Onderzoeksmelding Archis	65.351
Datum	26-04-2015
Opdrachtgever	Dhr. en mevr. Pas Uppelsehoek 26 4286 EM Almkerk
Uitvoerder	Transect Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Onderzoeksmelding	65.351
Bevoegde overheid	Gemeente Woudrichem
Deskundige namens overheid	Regio West-Brabant, mw. F. Timmermans
Beheer documentatie	Transect, Utrecht

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven (Senior archeoloog)	17-04-2015	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van dhr. Pas heeft Transect in maart 2015 een Inventariserend Veldonderzoek (waarderende fase) door middel van Proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op een akkerperceel ten noorden van het erf aan de Uppelse Hoek 26 te Almkerk (gem. Woudrichem). Aanleiding is de geplande uitbreiding en herinrichting van het erf behorend bij het woonhuis aldaar, waarbij o.a. een aarden wal zal worden opgeworpen en een nieuwe waterpartij gegraven zal worden. Deze ontwikkeling zal met grondverzet gepaard gaan, waarbij de oorspronkelijke bodemopbouw en eventueel daarin aanwezige archeologische resten zullen worden verstoord. In het plangebied heeft reeds archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden, op grond waarvan in het zuidelijk deel van het plangebied mogelijk nog resten aanwezig zouden kunnen zijn. Teneinde inzicht te krijgen in de aanwezigheid van dergelijke resten is in dat deel van het gebied een archeologisch onderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd. In deze rapportage staan de resultaten van het proefsleuven onderzoek beschreven.

Tijdens het veldonderzoek zijn drie antropogene sporen aangetroffen in de vorm van greppels cq. sloten. De sloten bevatten baksteen en fragmenten aardewerk die in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd dateren. De sloten zijn zichtbaar op historisch kaartmateriaal vanaf 1811-1832 tot aan 1958 en hielden verband met het voormalig landgebruik in het plangebied. Het is niet volledig uit te sluiten dat er ooit resten aanwezig waren, aangezien het onderzoek tevens aantoonde dat het oorspronkelijk bodemprofiel intact aanwezig is.

Selectieadvies

Ondanks de goed geconserveerde greppels die tijdens het onderzoek zijn aangetroffen, adviseren wij om het plangebied op archeologische gronden vrij te geven worden voor verdere ontwikkeling met dien verstande dat de uitvoerder van de grondwerkzaamheden volgens de Monumentenwet verplicht is om eventuele vondsten te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Woudrichem. De aangetroffen archeologische resten maken deel uit van een lineair element in het landschap, die door het huidige onderzoek voldoende gedocumenteerd is.

Inhoud

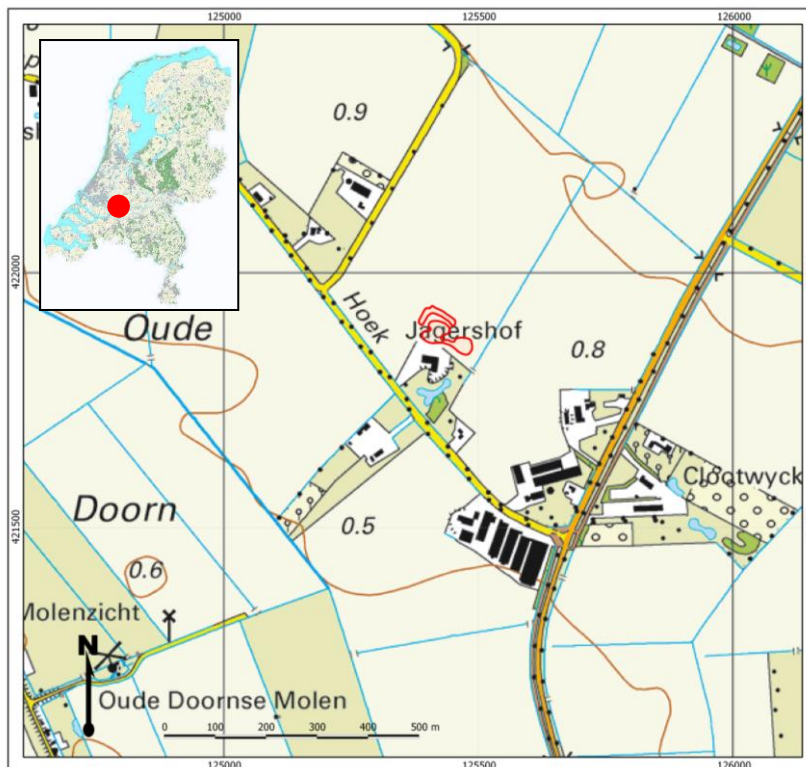
Samenvatting	
Inhoud	
1. Aanleiding.....	6
2. Resultaten vooronderzoek	8
3. Aard en doel van het archeologisch onderzoek	9
4. Resultaten veldonderzoek.....	10
5. Synthese	15
6. Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	17
7. Conclusies, waardestelling en advies	19
8. Geraadpleegde bronnen	21
 Bijlage 1: Allesporenkaart	22
Bijlage 2: Sporenvlakken van proefsleuven 1 t/m 3.....	23
Bijlage 3: Sporenlijst.....	26

1. Aanleiding

Gemeente	Woudrichem
Plaats	Almkerk
Toponiem	Uppelse Hoek 26
Kaartblad	44E
Centrumcoördinaat	125.430 / 421.890

In opdracht van dhr. Pas heeft Transect¹ in maart 2015 een Inventariserend Veldonderzoek (waarderende fase) door middel van Proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op een akkerperceel ten noorden van het erf aan de Uppelse Hoek 26 te Almkerk (gem. Woudrichem; figuur 1). Aanleiding is de geplande uitbreiding en herinrichting van het erf behorend bij het woonhuis aldaar, waarbij o.a. een aarden wal zal worden opgeworpen en een nieuwe waterpartij gegraven zal worden. Het plangebied heeft een oppervlakte van 916 m² (de aarden wal) + 2713 m² (de vijverpartij). Voor het plangebied was reeds een bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek verkennende fase uitgevoerd, op basis waarvan de hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden bleef bestaan.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het eerder opgestelde Programma van Eisen (Pape, 2015) en de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode lijnen) op de topografische kaart.

¹ Transect Archeologie beschikt over een opgravingsvergunning ex artikel 45 van de Monumentenwet, verleend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

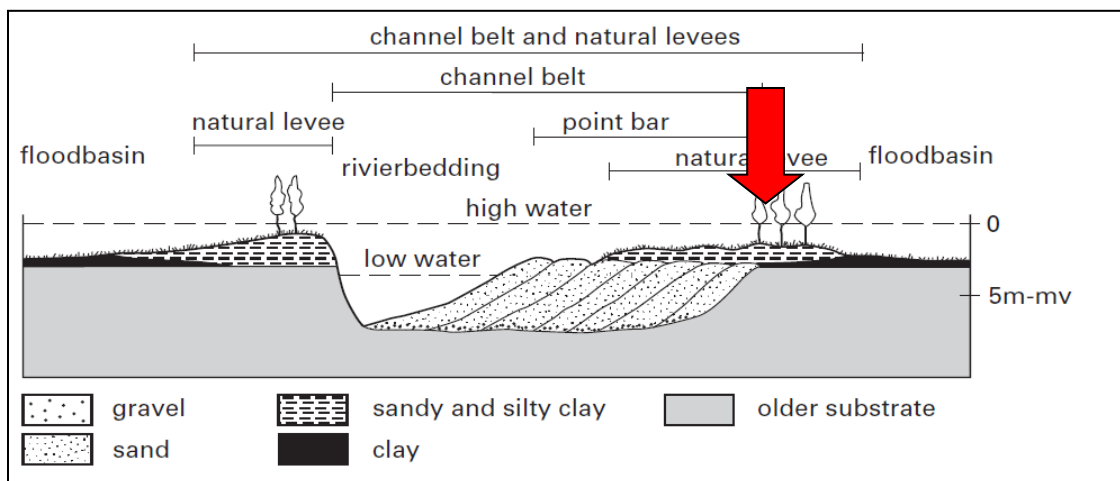
2. Resultaten vooronderzoek

Algemeen

In het plangebied heeft reeds een bureauonderzoek plaatsgevonden, op basis waarvan inzicht verkregen is in de archeologisch gebiedsbepalende elementen (Hakvoort, 2015). Voor een uitgebreid overzicht wordt naar dit rapport verwezen. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies uit het vooronderzoek

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de stroomgordel van de Werken ligt, die vanaf de IJzertijd tot in de Late Middeleeuwen actief was. Gedurende deze actieve periode kunnen zich oeverafzettingen langs en op deze stroomgordel hebben gevormd, die mogelijk al vanaf de Romeinse tijd en de Middeleeuwen geschikt waren voor bewoning. Op basis van historisch kaartmateriaal is bewoning direct naast het plangebied aangetoond, met bebouwing op een verhoogd aangelegd perceel. Het plangebied zelf maakte deel uit van de akkers, waarbij aan de westzijde een veldweg het akkerareaal doorsneed. Het baksteenmateriaal in een van de boringen is mogelijk afkomstig van deze veldweg.

Op basis van het booronderzoek is de Werken stroomgordel aangetoond, in de vorm van beddingafzettingen, waarop inderdaad oeverafzettingen zijn afgezet. De oeverafzettingen zijn stevig, gerijpt en vertonen oxidatieverschijnselen, wat duidt op gunstige omstandigheden voor bewoning. Op basis hiervan kan de hoge verwachting op archeologische waarden die het plangebied op de beleidskaart heeft, gehandhaafd blijven. Bovendien is aan maaiveld relatief veel vondstmateriaal aanwezig, met een datering vanaf de Late Middeleeuwen A. Enkele scherven aardewerk kunnen mogelijk nog ouder zijn. Mogelijk zijn deze vondsten afkomstig uit een oude woongrond en aan het oppervlak geraakt tijdens de ruilverkavelingswerkzaamheden in de jaren '60 van de vorige eeuw. Een eventueel sporenvlak behorend bij deze oude woongrond kan nog (relatief) goed bewaard aanwezig zijn onder de huidige bouwvoor, in de top van de oeverafzettingen.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rode pijl) ten opzichte van de natuurlijke ondergrond.

3. Aard en doel van het archeologisch onderzoek

Het doel van het archeologisch proefsleuvenonderzoek is inzicht te verschaffen in de aan- of afwezigheid van (behoudenswaardige) archeologische resten in het plangebied én om de archeologische verwachting uit het bureau- en booronderzoek te toetsen. Tevens heeft het proefsleuvenonderzoek ten doel het in kaart brengen van de verstoringen binnen het plangebied. De aangetroffen archeologische resten dienen gewaardeerd te worden, waarna er een selectieadvies gegeven kan worden.

Om de doelen te verwezenlijken dienen de gegevens gedocumenteerd te worden en het materiaal dient veilig gesteld te worden, om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden. Er is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd waarop het onderzoek een antwoord dient te geven.

Met het onderzoek wordt getracht de volgende vragen te beantwoorden:

1. Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied?
2. Wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?
3. Zijn er (crematie- of inhumatie)graven aanwezig? Zo ja, heeft de bijzetting individueel plaatsgevonden of is er sprake van een grafveld? Gaat het om een onverhoogde bijzetting of om een grafheuvel? Is er iets te zeggen over de samenstelling van de populatie en eventuele statusverschillen onderling?
4. Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)? Wat is de relatie met de omliggende historische/archeologische waarden?
5. Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
6. Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
7. Welke depositionele processen hebben tot de archeologische waarden geleid?
8. Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
9. Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad)?
10. Het baksteenmateriaal dat in boring 7 tot een diepte van 50 cm –Mv werd aangetroffen, is mogelijk afkomstig van de veldweg die op de historische kaarten staat aangegeven. Is deze weg aanwezig in de daar geprojecteerde proefsleuf? Zo ja, wat kan gezegd worden over de opbouw en datering van deze veldweg?
11. Zijn er in het plangebied archeologische waarden aanwezig die aanleiding geven tot het uitvoeren van een doorstart naar opgraving.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.3 (KNA 3.3) en het Programma van Eisen voor dit onderzoek (Pape, 2015).

4. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Voorafgaand aan het onderzoek is een indicatief puttenplan opgesteld, waarin voorzien is in de aanleg van drie proefsleuven. De proefsleuven zijn alle 4 meter breed en 30 meter lang. De sleuven zodanig gepland, dat ze de uit te graven vijverpartij en de aarden wal afdekten. De sleuven zijn uitgezet door middel van dGPS. De uiteindelijke ligging van de sleuven is weergegeven in bijlage 5. De sporenvlakken per proefsleuf zijn afgebeeld in bijlage 6.

Werkput	Lengte (m)	Breedte (m)
1	28,6	4,1
2	29,4	4,1
3	28,3	4

Tabel 1: Overzicht van de lengte en breedte van de aangelegde proefsleuven

De proefsleuven zijn met een graafmachine met 'gladde' bak uitgegraven, onder begeleiding van een senior KNA archeoloog. Hierbij is ook gebruik gemaakt van een zogenaamde 'schaafbak'. Tijdens het machinaal verdiepen zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. Hierbij is ook gebruik gemaakt van een metaaldetector, zowel voor wat betreft de bouwvoor, het tussenliggende akkerpakket als voor wat betreft het aangelegde sporenvak, waarbij geen 'discriminatie' op ijzer is ingesteld.

Per proefsleuf is een archeologisch vlak in de top van de aanwezige oeverafzettingen aangelegd. Na aanleg is ieder vlak gefotografeerd, door middel van een overzichtsfoto van het gehele vlak. Vlakken zijn geïnspecteerd op sporen, zowel archeologische als natuurlijke. Sporen zijn vervolgens ingemeten door middel van dGPS, waarna de gegevens zijn omgezet in een leesbare vlaktekening. Ook zijn van de aangelegde vlakken de hoogtes t.o.v. NAP gemeten.

Enkele kenmerkende profielen van de proefsleuven zijn bodemkundig geanalyseerd en beschreven om zo inzicht te krijgen in de landschapsgenese en post-depositionele processen. Hiervoor zijn de profielwanden op meerdere plaatsen opgeschaafd over een breedte van 1,5 meter. Deze profielkolommen zijn gefotografeerd en lithologisch beschreven.

Vondstmateriaal is waar mogelijk en relevant verzameld per relevant spoor en per relevante laag. Aanlegvondsten zijn verzameld per proefsleuf.

Tijdens en na de aanleg van de proefsleuven heeft overleg plaatsgevonden tussen regio West-Brabant (mw. F. Timmermans) als adviseur van de bevoegde overheid en Transect. Hierbij zijn de veldresultaten besproken en is besloten dat geen aanvullend onderzoek in de vorm van een (beperkte) Opgraving nodig was.

Lithologie

bodemopbouw van het plangebied lijkt in alle proefsleuven intact. Het profiel kan als volgt beschreven worde (figuur 3):

- 0 – 38 cm: Vanaf maaiveld is een bouwvoor aanwezig, van een iets zandige klei, die regelmatig doorwerkt is. De bouwvoor bevat veel cultureel vondstmateriaal in de vorm van puinresten en aardewerk. Het aardewerk kan gedateerd worden van Late Middeleeuwen A tot en met Nieuwe Tijd.
- 38 – 45 cm: Direct onder de bouwvoor, middels een scherpe grens, ligt een pakket sterk siltige tot zandige klei. De klei is door roestvorming iets bruinrood gekleurd. De klei kan geïnterpreteerd worden als oeverafzetting, die door rijping stevig is geworden.
- 45 – 75 cm: De laag hieronder is ook een siltige klei. Er is geen, of in beperkte mate sprake van roestvorming.
- 75 – 100 cm: Aan de basis van de profielen ligt een pakket zand. In het pakket is een duidelijke gelaagdheid aanwezig, die bovenaan horizontaal gelaagd is, en dieper scheef gelaagd. Dit duidt op een actief insnijdende geul.

Figuur 3: Foto van de profielopbouw ter hoogte van proefsleuf 1 (oostzijde)

Het vlak in de proefsleuven is aangelegd in de top van de oeverafzettingen (figuur 4). Dit is het niveau waarin eventueel aanwezige archeologische sporen zichtbaar zouden moeten zijn.

Figuur 4: Foto van de aangelegde vlakken in proefsleuf 1, 2 en 3 (van boven naar beneden), kijkend richting zuidoosten.

Sporen en structuren

Het onderzoek heeft slechts een beperkt aantal sporen opgeleverd (bijlage 3). Hieronder zullen zij per proefsleuf worden besproken. De vlaktekeningen zijn weergegeven in bijlage 2.

Proefsleuf 1

De sleuf is 28,6 meter lang en 4,1 meter breed. Het vlak van de sleuf is aangelegd onder de afdekkende bouwvoor, in de top van een zandige klei met roestvlekken. Deze klei is geïnterpreteerd als oeverafzettingen. De hoogte van het vlak ligt rond de 0,06 m -NAP in het noordwesten tot 0,15 m +NAP in het zuidoosten.

Aan de westzijde van de sleuf werd een brede greppel cq. sloot gezien, die een oriëntatie van zuid naar noord kende. In het vlak was de sloot herkenbaar aan de kleur én aan de vele archeologische indicatoren, hoofdzakelijk puinfragmenten. Aan de oostzijde werd de greppel geflankeerd door een ondiepe kuil met puin, hoofdzakelijk rode baksteen

De greppel is in het noordprofiel gedocumenteerd (figuur 5). De greppel is herkenbaar aan de opvulling van grijze klei met roestvlekken. De greppel doorsnijdt de gelaagde, zandige afzettingen van de onderliggende geul. De greppel is langzaam dichtgeraakt met natuurlijk sediment (klei), voordat de greppel doelbewust is dichtgegooid met zandige klei en puin.

Figuur 5: De sloot in het noordprofiel van proefsleuf 1. De sloot is herkenbaar aan de grijze klei met roestvlekken, die de natuurlijke, gelaagde afzettingen van de onderliggende geul doorsnijdt.

Proefsleuf 2

Sleuf 2 is 29,4 meter lang en 4,1 meter breed. Ook hier bestaat het vlak uit zandige klei met veel roestvlekken. De hoogte van het vlak ligt rond de 0,10 m +NAP in het noordwesten tot 0,31 m +NAP in het zuidoosten.

De greppel die ook in proefsleuf 1 aanwezig was, werd ook aan de uiterste westzijde van proefsleuf 2 waargenomen. Hier was de greppel minder goed zichtbaar door de afwezigheid van puin in de opvulling.

Enkele 'kuilen' die tijdens de aanleg van het vlak verspreid in het vlak gezien werden, hebben bij nadere inspectie een natuurlijke oorsprong. Een van de sporen is gecoupeerd, maar in de dwarsdoorsnede van het spoor was geen sprake van herkenbare spoorgrenzen.

Proefsleuf 3

Sleuf 3 is 28,3 meter lang en 4,0 meter breed. Het vlak varieert in hoogte van 0,12 m +NAP in het noordwesten tot 0,04 m +NAP in het zuidoosten.

Proefsleuf 3 bevatte geen archeologische sporen. Een greppel in het uiterste oosten van de sleuf sneed zich in vanuit de afdekkende bouwvoor en kan als (gedempte) sloot geïnterpreteerd worden. Deze is nog zichtbaar op historisch kaartmateriaal (figuur 6).

Metaalvondsten

Tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen van de sporen is gebruik gemaakt van de metaaldetector. Dit leverde geen vondsten op.

Aardewerk en bouw materiaal

Hoewel aan maaiveld relatief veel aardewerk en aardewerkpuin lag, is tijdens de aanleg van de vlakken weinig aardewerk gevonden (tabel 2). Bij de aanleg van sleuf 1, ter hoogte van de aangetroffen greppel cq. sloot, werd roodbakend aardewerk, steengoed met zoutglazuur en fragmenten dakpan (grijs en rood) verzameld. In sleuf 2 werden twee fragmenten middeleeuws, handgemaakt aardewerk gevonden, naast een scherp steengoed zonder zoutglazuur en een fragment baksteen.

vondstnr.	werkput	vlak	spoor	categorie	verzamelwijze	aantal fragmenten	opmerking
1	2	1	0	KER	AAVL	6	2 x ME handgemaakt; 1 x dakpan; 1 x steengoed Langerwehe; 1 x LME roodbakend
2	1	1	0	KER	AAVL	3	2 x dakpan; 1 x steengoed zoutglazuur; 1 x roodbakend

Tabel 2: Overzicht van het vondstmateriaal

5. Synthese

Voorafgaand aan het Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven bestond voor het plangebied een hoge verwachting op archeologische waarden. De verwachting hing samen met de ligging op relatief hooggelegen oeverafzettingen. Deze verwachting diende getest te worden, door de aanleg van drie proefsleuven verspreid over het plangebied. Hiermee kon de verwachting nader gespecificeerd worden en kon tevens een aanbeveling voor het vervolgtraject worden geformuleerd.

Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat het plangebied landschappelijk gezien op relatief hooggelegen oeverafzettingen ligt, dat is afgedekt door een akkerdek. Op basis van de hoogtematen van het aangelegde vlak liggen deze oeverafzettingen als een relatief hooggelegen rug in het centrum van het plangebied, in de richting van zuid naar noord. Aan weerszijden richting oosten en westen lijkt het terrein iets af te lopen. De ligging van de hooggelegen oeverwal lijkt samen te hangen met een restgeul, die ook van zuid naar noord door het terrein loopt, en waarin een sloot lijkt te zijn aangelegd.

In de aangelegde vlakken zijn geen bewoningssporen aangetroffen. In het westen van de sleuven 1 en 2 werd een gedempte sloot gezien, die zijn oorsprong lijkt te hebben in een natuurlijke restgeul, die de geulafzettingen van een onderliggende brede geul doorsnijdt. In de top van de sloot werd relatief veel puin gezien, wat duidt op een bewuste demping van de sloot. Dit puin was ook al in het Inventariserend Veldonderzoek (verkennende fase) waargenomen en is toen als restant van een veldweg geïnterpreteerd. Deze is in de aangelegde sleuven echter niet herkend.

Een vergelijking met de historische kaarten en de aangetroffen greppels leert dat de greppels samenhangen met de indeling van de akkers vóór 1969. Ter illustratie is hier de situatie uit 1811-1832 weergegeven (figuur 6, linksboven). Op deze topografische minuutkaart vallen de aangetroffen greppels samen met de kavelgrenzen op de kaart. De aangetroffen sporen van een sloot in proefsleuf 1 en proefsleuf 2 zijn te volgen op de historische kaart en horen bij elkaar.

Deze situatie is op verschillende, in tijd opvolgende, kaartbeelden vergelijkbaar, tot aan de topografische kaart van 1958 (figuur 6, rechtsboven). Op het kaartbeeld dat hierop volgt, dat van 1969, zijn de greppels en kavelgrenzen niet meer aangegeven, en is het akkerareaal vergroot tot een aaneengesloten gebied (figuur 6, linksonder).

Het vondstmateriaal dat tijdens het Inventariserend Veldonderzoek (verkennende fase) verspreid over de gehele akker is verzameld moet als opgebracht materiaal geïnterpreteerd worden. Het materiaal zal dan tijdens de bemesting van de akkers zijn meegekomen. Er zijn geen archeologische sporen waargenomen op basis waarvan de aanwezigheid van vondstmateriaal anders verklaard kan worden.

Figuur 6: De aangelegde proefsleuven op de historische kaarten van respectievelijk 1811-1832; 1958 en 1969.

6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. *Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied?*
Door middel van enkele profielkolommen is de opbouw van de natuurlijke ondergrond vastgesteld. Van af maaiveld zijn te herkennen: Een bouwvoor van enigszins zandige klei, die regelmatig doorwerkt is. Hieronder ligt een pakket sterk siltige tot zandige klei, die als oeverafzettingen zijn geïnterpreteerd. De top van de oeverafzettingen is gerijpt en geoxideerd, eronder liggen niet-geoxideerde oeverafzettingen. Aan de basis van de profielen ligt een zandpakket die als geulafzettingen geïnterpreteerd kunnen worden.
2. *Wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?*
Aan de uiterste westzijde van de sleuven 1 en 2 werd een (gedempte) sloot gezien, die zijn oorsprong lijkt te hebben in een kleine restgeul. Deze doorsnijdt in elk geval de onderliggende zandige geulafzettingen.
3. *Zijn er (crematie- of inhumatie)graven aanwezig? Zo ja, heeft de bijzetting individueel plaatsgevonden of is er sprake van een grafveld? Gaat het om een onverhoogde bijzetting of om een grafheuvel? Is er iets te zeggen over de samenstelling van de populatie en eventuele statusverschillen onderling?*
Er zijn geen menselijke begravingen aangetroffen.
4. *Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)? Wat is de relatie met de omliggende historische/archeologische waarden?*
Er zijn geen archeologische waarden aangetroffen, anders dan genoemde sloot.
5. *Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*
Er zijn behalve de aangetroffen greppels geen archeologische waarden aangetroffen. De herkende sloot lijkt zijn oorsprong te hebben in de 14de eeuw, getuige een fragment steengoed in de opvulling. Ergens tussen 1958 en 1969 zal de sloot gedempt zijn, getuige de historische kaartbeelden. Het moderne bouw materiaal in de top van de slootvulling sluit aan bij deze datering.
6. *Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*
Tijdens het proefsleuvenonderzoek is bouw materiaal, bestaande uit baksteen en dakpan verzameld. Veel van dit materiaal kwam uit de top van de gedempte sloot in de sleuven 1 en 2. Het vondstmateriaal dat aan maaiveld ligt zal met de beakkering van het terrein zijn opgebracht. Dit materiaal kan in elk geval op basis van de huidige onderzoeksresultaten, niet aan archeologische sporen gekoppeld worden.
7. *Welke depositionele processen hebben tot de archeologische waarden geleid?*
De aangetroffen archeologische waarden, enkele greppels behorend bij een mogelijk laatmiddeleeuwse en nieuwtijdse verkaveling, zijn ontstaan bij de inrichting van bruikbaar

landbouwareaal. Het aangetroffen vondstmateriaal is tijdens en ná het gebruik van deze greppels in de opvulling geraakt.

8. *Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*

De proefsleuven zijn aangelegd in een akker. De post-depositionele processen hangen dan ook samen met het agrarisch gebruik. Te denken valt aan ploegen, het graven van drainagegreppels etc.

9. *Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad)?*

Er zijn geen archeologische waarden aangetroffen. Er is dan ook geen waarderingstabel ingevuld.

10. *Het baksteenmateriaal dat in boring 7 tot een diepte van 50 cm –Mv werd aangetroffen, is mogelijk afkomstig van de veldweg die op de historische kaarten staat aangegeven. Is deze weg aanwezig in de daar geprojecteerde proefsleuf? Zo ja, wat kan gezegd worden over de opbouw en datering van deze veldweg?*

De veronderstelde veldweg is niet aangetroffen. Wél werd een noord-zuid georiënteerde sloot waargenomen. Deze is zichtbaar op historisch kaartbeeld tot aan 1958. Mogelijk dat deze sloot verband houdt met de veldweg op het historisch kaartmateriaal. Dit is echter niet vastgesteld.

11. *Zijn er in het plangebied archeologische waarden aanwezig die aanleiding geven tot het uitvoeren van een doorstart naar opgraving?*

Er zijn geen archeologische waarden aanwezig die zouden kunnen leiden tot het uitvoeren van een opgraving.

7. Conclusies, waardestelling en advies

Conclusie

Tijdens het veldonderzoek zijn drie antropogene sporen aangetroffen in de vorm van greppels cq. sloten. De sloten bevatten baksteen en fragmenten aardewerk die in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd dateren. De sloten zijn zichtbaar op historisch kaartmateriaal vanaf 1811-1832 tot aan 1958 en hielden verband met het voormalig landgebruik in het plangebied. Het is niet volledig uit te sluiten dat er ooit resten aanwezig waren, aangezien het onderzoek tevens aantoonde dat het oorspronkelijk bodemprofiel intact aanwezig is.

Waardestelling

De waardestelling zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (tabel 3). De eerste is niet van toepassing, omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op dit onderzoek van toepassing. De fysieke kwaliteit is gebaseerd op de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische resten. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Op het selectiecriterium 'gaafheid' scoort de vindplaats middelhoog. Een eventueel archeologisch niveau ligt relatief goed bewaard onder een akkerpakketintact. Toch is maar een beperkt aantal archeologische sporen gevonden, die bovendien bestaan uit een lineair element, namelijk een (verkavelings)greppel. De fysieke kwaliteit van de aangetroffen grondsporen is af te meten aan de mate van conservering van de grondsporen zelf en aan de hierin aangetroffen vondsten en botanische resten. De conservering van de aangetroffen grondsporen is goed. De greppels zijn nog met een aanmerkelijke diepte bewaard vanaf het aangelegde vlak. Tijdens het verdiepen zijn enkele aardewerkfragmenten aangetroffen. Organische resten, zoals archeozoölogische en paleo-botanische resten, zijn niet aangetroffen. De conservering van de sporen wordt middelhoog gewaardeerd. De ophogingslaag ofwel plaggendeek heeft ervoor gezorgd dat de onderliggende archeologisch interessante niveaus beschermd zijn tegen moderne verstoringen. Toch is het mogelijk dat landbouwactiviteiten (ondiepe) sporen hebben doen verdwijnen.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 4 van de 9 mogelijke punten.

De aangetroffen resten worden vervolgens getoetst op inhoudelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om de zeldzaamheidswaarde, de informatiewaarde, ensemblewaarde (of contextwaarde) en de representativiteit. Ook hier geldt: drie punten voor een hoge, twee punten voor een middelhoge en één punt voor een lage beoordeling.

Voor dit onderzoek geldt een lage waardering voor alle vier de beoordelingspunten ten behoeve van de inhoudelijke kwaliteit, resulterend in een lage score: in totaal 4 van de 12 mogelijke punten. Hoewel de verkavelingsgreppels een interessant fenomeen zijn, bevatten ze nagenoeg geen materiaal. Enkele scherven aardewerk dateren de greppels in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, en bovendien zijn ze op historisch kaartmateriaal te volgen. De archeologische informatie van de aangetroffen greppels voegt dan ook niet wezenlijk iets toe aan de informatie die op basis van historisch kaartmateriaal beschikbaar is. Bovendien zijn de greppels een lineair element, die door de dwarsopname in het profiel voldoende gedocumenteerd zijn.

Tabel 3: Waardestelling volgens Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 3.3).

Waarden	Criteria	Scores		
		<i>Hoog</i>	<i>Midden</i>	<i>Laag</i>
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>		2	
	<i>Conservering</i>		2	
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>			1

Selectieadvies

Ondanks de goed geconserveerde greppels die tijdens het onderzoek zijn aangetroffen, adviseren wij om het plangebied op archeologische gronden vrij te geven worden voor verdere ontwikkeling met dien verstande dat de uitvoerder van de grondwerkzaamheden volgens de Monumentenwet verplicht is om eventuele vondsten te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Woudrichem. De aangetroffen archeologische resten maken deel uit van een lineair element in het landschap, die door het huidige onderzoek voldoende gedocumenteerd is.

8. Geraadpleegde bronnen

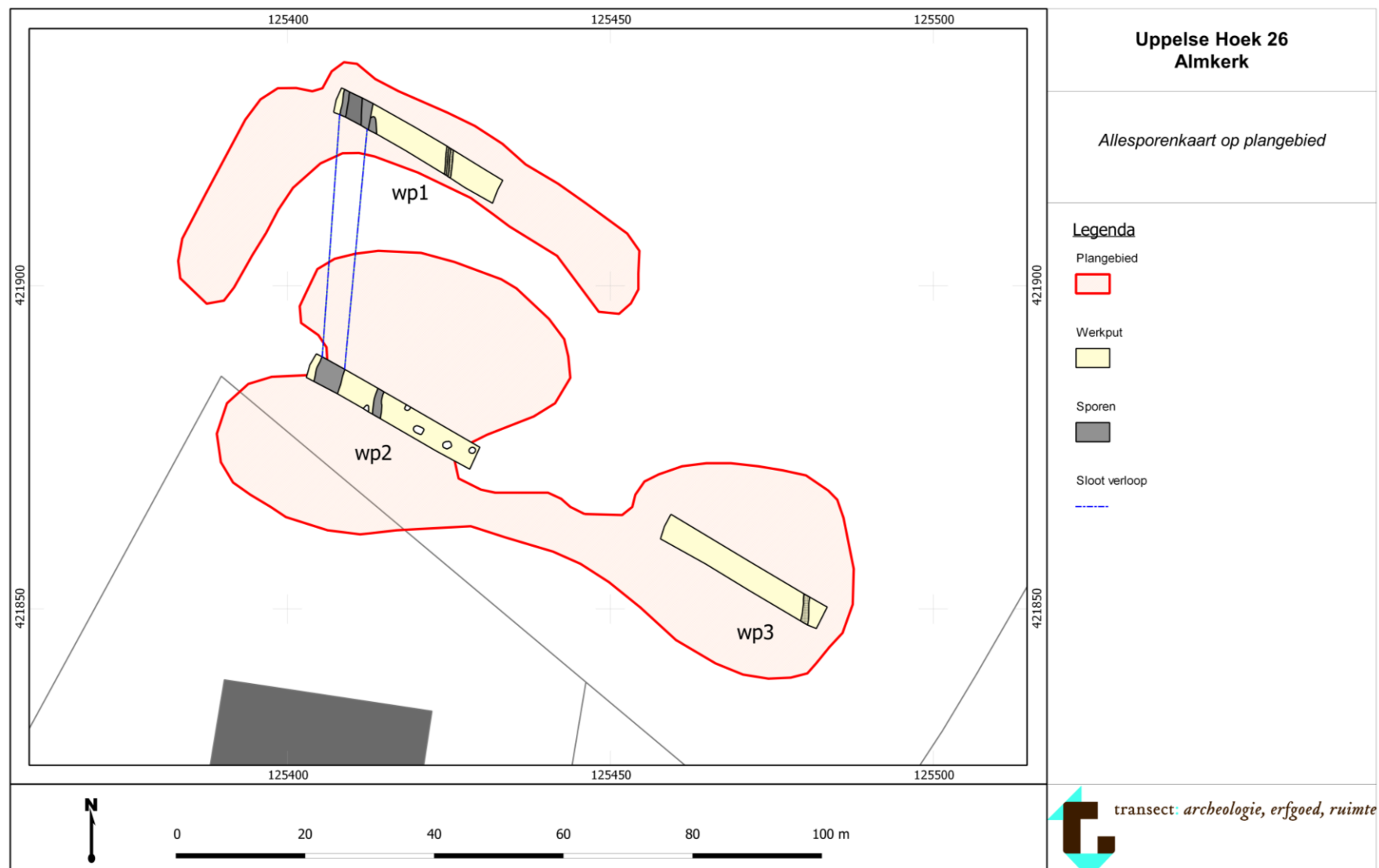
Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem II (Archis2), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 3^e generatie, IKAW, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort, 2008.

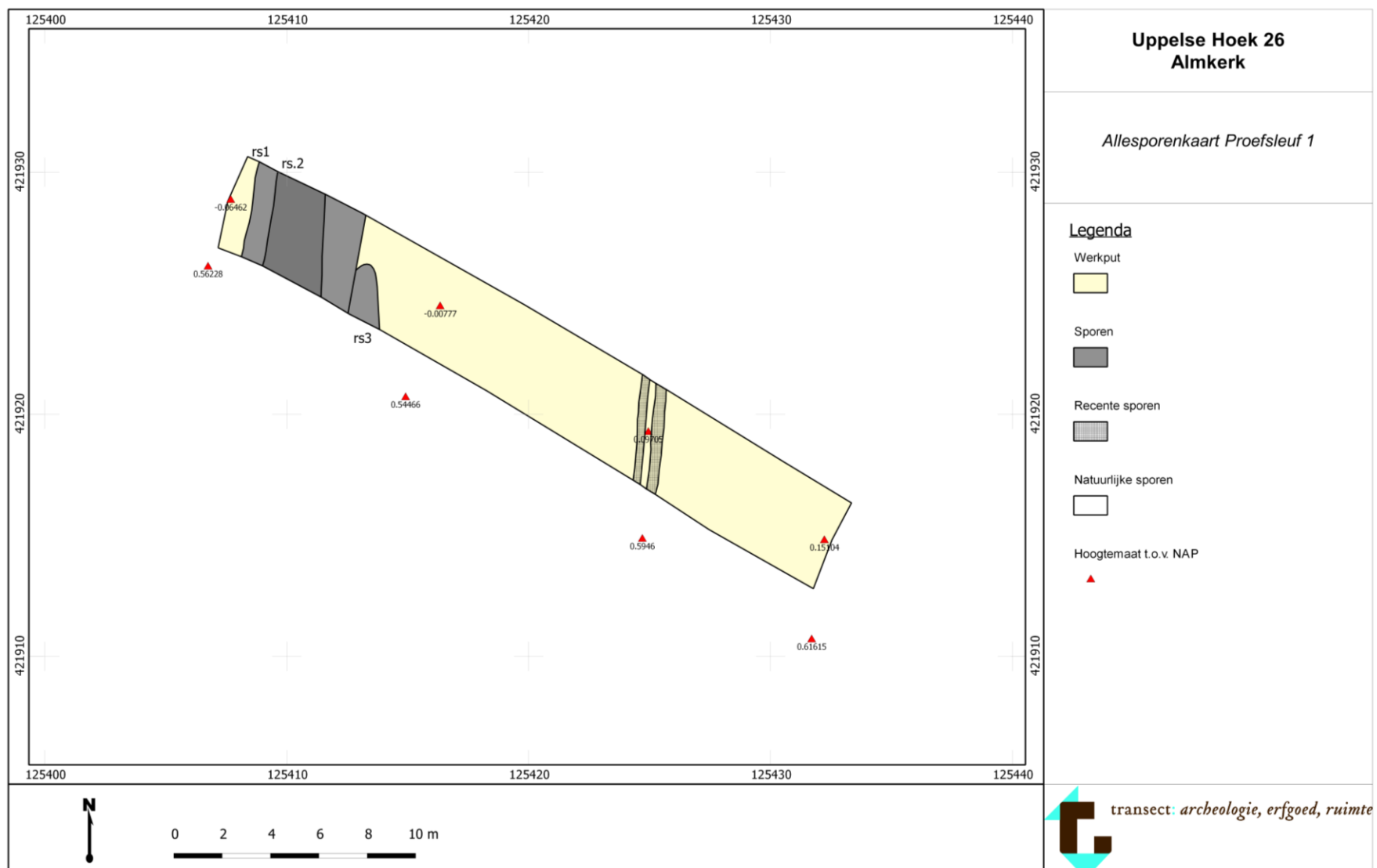
Literatuur:

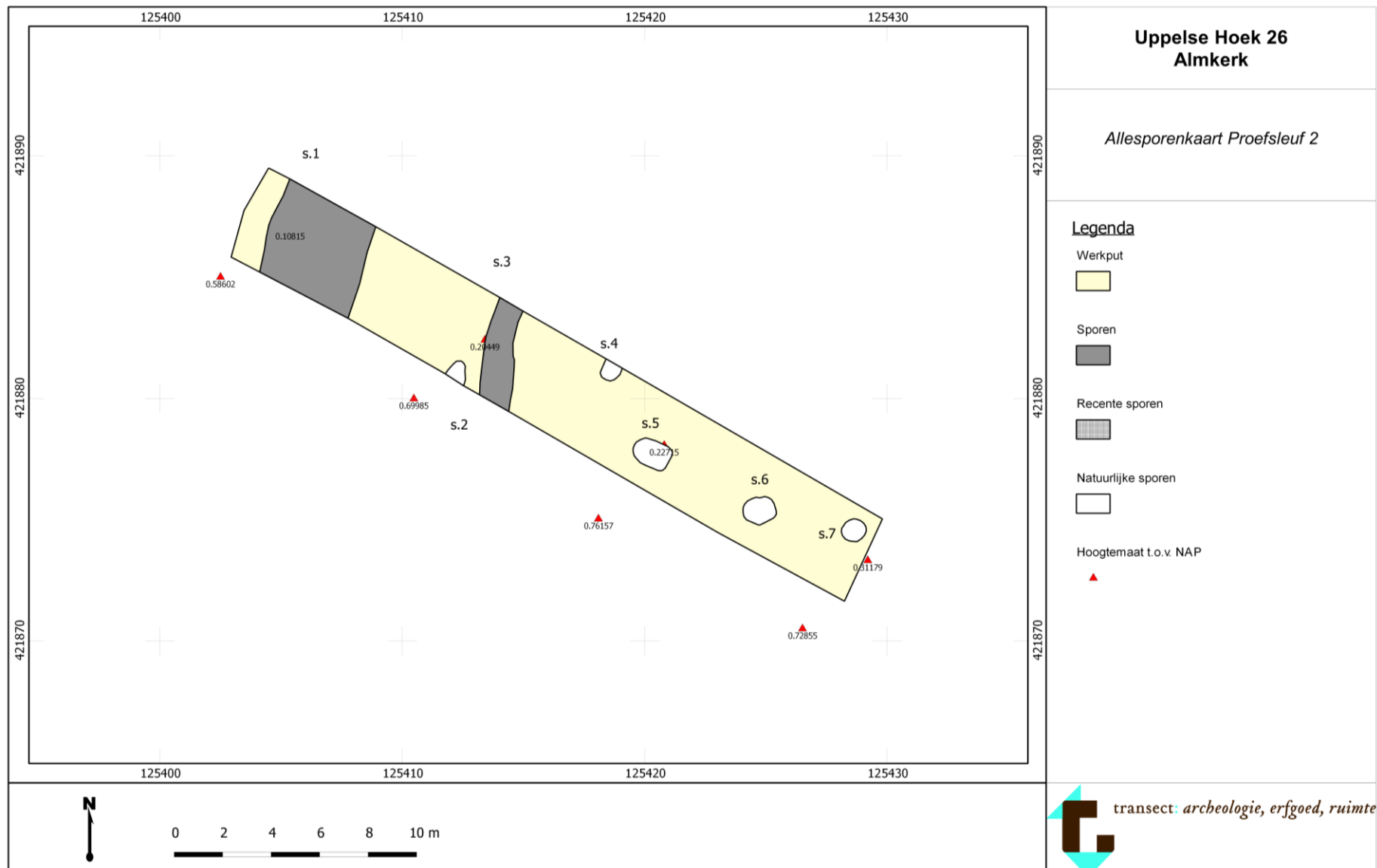
- Hakvoort, A., 2014. *Almkerk, Uppelse Hoek 26. Gemeente Woudrichem (Noord-Brabant). Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO; karterende fase)*. Transect-rapport 545. Utrecht.
- Pape, H.G., 2015. *Almkerk, Uppelse Hoek 26. Gemeente Woudrichem (Noord-Brabant). Inventariserend Veldonderzoek middels Proefsleuven (IVO-P) met eventuele doorstart naar Opgraving*, Utrecht (Transect-PvE).

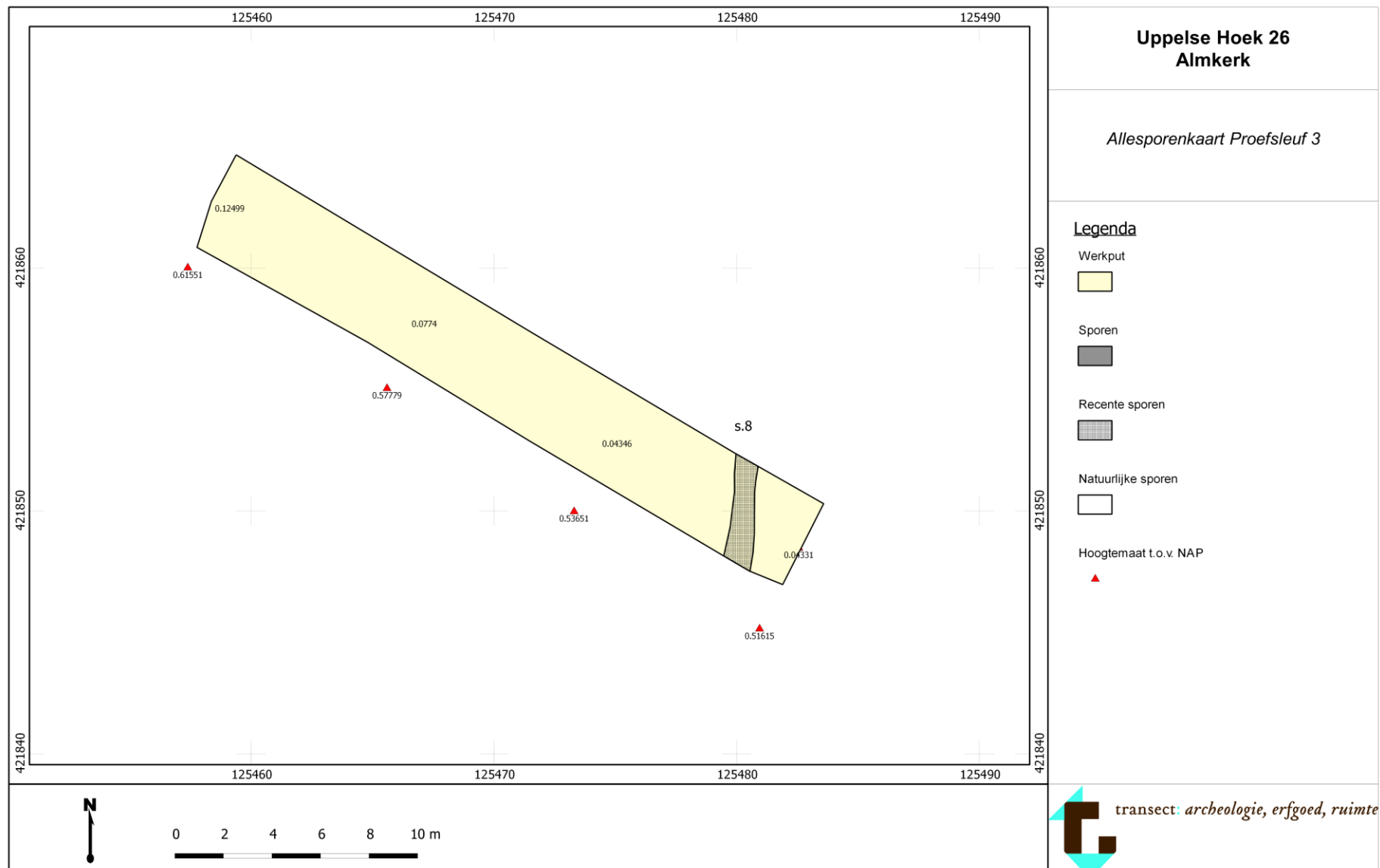
Bijlage 1: Allesporenkaart

Bijlage 2: Sporenvlakken van proefsleuven 1 t/m 3

Bijlage 3: Sporenlijst

spoor	werkput	vlak	vorm/ contour	vulling	kleur	org	interpretatie	coupe (J/N)	opmerking
1	2	1	liniair	Ks2	brgr	H2	Greppel	j	Greppel mgelijk ontstaan in restgeul
2	2	1	ovaal	Ks2	lgl		Natuurlijk spoor	n	Bij opschaven als natuurlijk geïnterpreteerd
3	2	1	liniair	Ks2	brgr		Greppel	n	
4	2	1	ovaal	Ks2	lgl		Natuurlijk spoor	n	Bij opschaven als natuurlijk geïnterpreteerd
5	2	1	ovaal	Ks2	lgl		Natuurlijk spoor	j	Bij couperen geen duidelijke spoorgrenzen
6	2	1	ovaal	Ks2	lgl		Natuurlijk spoor	n	Bij opschaven als natuurlijk geïnterpreteerd
7	2	1	ovaal	Ks2	lgl		Natuurlijk spoor	n	Bij opschaven als natuurlijk geïnterpreteerd
8	3	1	liniair	Ks2	brgr		Greppel		Recente greppel
rs1	1	1		Ks2		H2	Greppel		Greppel mgelijk ontstaan in restgeul
rs2	1	1		Ks2		H2	Greppel		Greppel mgelijk ontstaan in restgeul
rs3	1	1		Ks2			Kuil		Kuil met (moderne) baksteen